

Z A P I S N I K
sa Prve sjednice
Odbora za međunarodne odnose i iseljenike
održane 30. decembra 2020. godine

Sjednica je počela u 10 časova.

Sjednici je predsjedavao Miodrag Lekić, predsjednik Odbora.

Sjednici su prisustvovali članovi/ce Odbora: Slaven Radunović, Milun Zogović, prof. dr Branko Radulović i Vladimir Joković. U skladu sa članom 65 Poslovnika Skupštine Crne Gore odsutne članove Odbora Mila Božovića i dr Tamaru Vujović mijenjali su poslanici Jovan Jole Vučurović i Dragan Krapović.

Sjednici nijesu prisustvovali članovi Odbora: Andrija Nikolić, mr Aleksandra Vuković, mr Predrag Bošković, Nikola Janović, mr Boris Mugoša i mr Ervin Ibrahimović.

Sjednici su prisustvovali predstavnici Uprave za dijasporu: direktor mr Predrag Mitrović i pomoćnici direktora mr Ivan Jovović i Elvira Bekteši.

Takođe, sjednici su prisustvovali službenici Odbora: sekretar Odbora mr Jasmin Bojadžić i savjetnici: Dijana Mitrović, Blagota Marunović i mr Vanja Čabarkapa.

Sjednicu su pratili predstavnici medija.

Prilikom utvrđivanja dnevnog reda sjednice Odbora, povodom prve predložene tačke dnevnog reda, konstatovano je da opozicija nije dostavila svoj predlog za zamjenika predsjednika Odbora, zbog čega je odlučeno da se ova tačka dnevnog reda odloži za neku od narednih sjednica.

Povodom druge predložene tačke dnevnog reda, inicijative za održavanje kontrolnog saslušanja ministra vanjskih poslova u Vladi Crne Gore Đorđa Radulovića, koju su podnijeli poslanici: Andrija Nikolić, Aleksandra Vuković, Predrag Bošković, Nikola Janović, Boris Mugoša i Ervin Ibrahimović, konstatovano je da podnosioci inicijative, koji bi trebalo da iznesu njeno obrazloženje, ne prisustvuju sjednici. S tim u vezi, odlučeno je da se i ova tačka dnevnog reda odloži za neku od budućih sjednica Odbora.

Za sjednicu je jednoglasno usvojen sljedeći:

DNEVNI RED

1. *Izvještaj o radu Uprave za dijasporu za 2019. godinu*

Prva tačka dnevnog reda: *Izvještaj o radu Uprave za dijasporu za 2019. godinu*

Mr Predrag Mitrović, direktor Uprave za dijasporu, predstavio je Izvještaj o radu Uprave za dijasporu za 2019. godinu, koji je Uprava dostavila Odboru za međunarodne odnose i iseljenike u februaru 2020. godine.

Mitrović je informisao da su tokom 2019. godine usvojena tri pravilnika koja determinišu rad Uprave za dijasporu. On je istakao da je Uprava po prvi put realizovala Javni konkurs za sufinansiranje programa odnosno projekata organizacija dijaspore-iseljenika. Na predmetni konkurs aplicirano je se 61 projektom, od strane 42 organizacije dijaspore, a tom prilikom sufinansirano je 56 projekata koji su zadovoljavali definisane uslove. Govoreći o dodjeli nagrada istaknutim iseljenicima i organizacijama dijaspore, Mitrović je informisao da je na ovaj javni poziv pristigla 51 inicijativa, te podsjetio da se nagrade dodjeljuju u sedam kategorija. Takođe, Uprava za dijasporu je partner u dodjeli nagrada za filantropiju „Iskra“.

Direktor Uprave za dijasporu saopštio je da je tokom 2019. godine održana Konstitutivna sjednica drugog saziva Savjeta za saradnju za dijasporom, te dodao da u ovom sazivu Savjet broji 94 člana, od čega je 53 člana Savjeta iz reda predstavnika dijaspore. U dijelu kulture i obrazovanja, organizovana je Ljetnja škola jezika i kulture Crne Gore „Crna Gora – moja postojbina“, čiji organizator je Uprava za dijasporu u saradnji sa Zavodom za školstvo. Takođe, tokom 2019. godine Uprava je, u saradnji sa Zavodom za školstvo, pokrenula inicijativu za osmišljavanje nastavnih programa za zavičajne škole koje bi se realizovale za djecu iz dijaspore na lokalnom nivou u pojedinim opštinama. Mitrović je istakao da su tokom izvještajne godine, u saradnji sa Fakultetom za crnogorski jezik i književnost, pripremili online kurs jezika, koji je postavljen na internet portal Uprave, a dostupan je na četiri strana jezika. On je informisao o realizaciji projekta izrade web aplikacije za evidenciju iseljenika pod nazivom „Upiši se u evidenciju dijaspore“, kao i aktivnostima na izradi evidencije naših ljudi u dijaspori koji su prepoznati u oblasti nauke, sporta, zdravlja i kulture.

Mitrović je naveo da je 28. i 29. jula 2019. godine u Baru organizovana manifestacija „Dani dijaspore – iseljenika“, u okviru koje je organizovan Okrugli sto na temu „Investicioni potencijali i biznis zone Crne Gore“, dodijeljene su nagrade, organizovan prigodan program, te prikazan dokumentarni film posvećen iseljeništvu iz Bara. Podsjetio je da je krajem 2019. godine formirana međuresorna Radna grupa za izradu Strategije saradnje sa dijasporom – iseljenicima za period 2020 – 2023. godine godine, sa Akcionim planom njene realizacije 2020-2021. godine, te da je Strategija usvojena II kvartala 2020. godine.

Direktor Uprave za dijasporu je zaključio da je Uprava u 2019. godini realizovala sve svoje zakonske i programske aktivnosti, te da su stvorene normativne i institucionalne pretpostavke za sistemsko uređenje odnosa Crne Gore sa svojom dijasporom.

Predsjednik Odbora Miodrag Lekić podsjetio je da je Uprava za dijasporu postala samostalan organ uprave, nad čijom zakonitošću nadzor vrši Ministarstvo vanjskih poslova. Ukazao je da Uprava, shodno Zakonu o saradnji Crne Gore sa dijasporom – iseljenicima, dostavlja nadležnom odboru izvještaj o radu, najmanje jednom godišnje.

Član Odbora Slaven Radunović je saopštio da Izvještaj o radu Uprave za dijasporu prikazuje stvarno stanje, odnosno način na koji je radila Uprava. Prema njegovom mišljenju, Uprava je bila zadužena za održavanje komunikacije sa onim dijelom dijaspore koji je podržavao

tadašnju vlast, kako bi oni došli da glasaju na izborima u Crnoj Gori. Ocijenio je da Uprava ne prepoznaje ljude iz Crne Gore koji žive u inostranstvu, a koji su srpske nacionalnosti ili crnogorske nacionalnosti, ali koji nisu patriotski nastrojeni na način koji od njih Uprava za dijasporu i Vlada Crne Gore očekuju. On je naveo da je Uprava organizovala kurs crnogorskog jezika, uz napomenu da u Crnoj Gori 45% ljudi govori srpskim jezikom, a 30% crnogorskim jezikom. Ukazao je da ne treba vršiti segregaciju među dijasporom niti građanima.

Poslanik Radunović je iznio mišljenje da činjenica da je monografija „Dijaspora Crne Gore u prošlosti i sadašnjosti“ objavljena u saizdavaštvu sa Dnevnim novinama, govori o tome koliko je Uprava za dijasporu politizovan organ. Ocijenio je da se u emisijama o iseljenicima na javnom servisu stvara utisak da svi iseljenici iz Crne Gore podržavaju politiku Demokratske partije socijalista. Upitao je da li su djeca koja su pohađala Ljetnju školu na Ivanovim koritima upoznata da u Crnoj Gori najveći broj ljudi govori srpskim jezikom. Radunović je zaključio da Uprava za dijasporu treba da postoji, uz napomenu da dijaspora predstavlja sve iseljenike iz Crne Gore, nezavisno od etničkog, socijalnog, geografskog ili bilo kog drugog porijekla.

Predrag Mitrović je izrazio iznenađenje zbog izjave poslanika Radunovića da Uprava za dijasporu vrši segregaciju među iseljeništvom. Ukazao je da su uspostavili komunikaciju sa svim udruženjima iseljenika koja su osnovana po važećim propisima, a koja čine ljudi iz Crne Gore, bez obzira na njihovu nacionalnu i vjersku pripadnost. Među njima je i Srpski forum građana Crne Gore u Evropskoj uniji i Švajcarskoj. Takođe, direktor Uprave je dobio zahvalnicu od udruženja „Njegoš“ iz Sidneja, koje djeluje na istom principu. U vezi sa Ljetnjom školom, saopštio je da je u njoj predavao profesor srpskog jezika, uz napomenu da izbor predavača vrši Zavod za školstvo. Povodom objavljene monografije, ukazao je da su im Dnevne novine ponudile dobre uslove, zbog čega su se opredijelili za saradnju sa njima.

Poslanik Slaven Radunović je naveo da su udruženja iseljenika koja je pomenuo direktor Mitrović samo vrlo rijetki, pojedinačni slučajevi. U vezi sa kursom jezika Crnogorski online, ukazao je da se jezik u školama naziva crnogorski – srpski, bosanski, hrvatski jezik, što je rješenje koje je rezultat političkog dogovora. Naglasio je da djecu treba učiti jeziku njihovog porijekla. Saopštio je da Srbi iz Crne Gore ne prepoznaju Upravu za dijasporu kao prijateljsku. Na kraju izlaganja, istakao je da se iseljenici okupljaju kada je potrebno da dođu da glasaju na izborima i kada im se dodjeljuju besplatne avionske karte. Iznio je mišljenje da se Uprava za dijasporu, između ostalog, bavila privlačenjem glasača za DPS.

Poslanik Jovan Vučurović je saopštio da se Srpski forum građana pomenuo u afirmativnom smislu za Upravu za dijasporu, a da su predstavnici tog udruženja izjavili da oni nemaju rezervnu državu, te da je politika Demokratske partije socijalista podijelila iseljenike na podobne i nepodobne.

Član Odbora prof. dr Branko Radulović je saopštio da ima pozitivan stav prema djelatnosti koju obavlja Uprava za dijasporu. Upitao je direktora Mitrovića da li je napravljena evidencija crnogorskih iseljenika koji su doktori nauka, magistri, najbolji student i top menadžeri. Naveo je da su postojali pokušaji da se napravi takva evidencija, ali ukazao da

ista nije potpuna, te da je potrebno u što kraćem roku finalizovati. Radulović je kazao da ekonomske investicije nisu sistemske, već da se iseljenici sami organizuju. Naveo je da je uoči parlamentarnih izbora iznio pretpostavku da će nemogućnost dolaska iseljenika na izbore, uslijed situacije prouzrokovane pandemijom kovida, doprinijeti da pobjedi politička opciju koju predstavlja. Saopštio je da su određene države, među kojima i Hrvatska, dobro iskoristile potencijale svoje dijasporu. Podsjetio je da su se iseljenici iz Argentine vraćali u Crnu Goru, da je brane, što predstavlja primjer prave povezanosti dijasporu i matične države.

Milun Zogović je iznio mišljenje da su mnogi ljudi u Crnoj Gori Upravu za dijasporu percipirali politički i kao flijalu za dovođenje političke podrške vladajućem režimu. Podsjetio je da su ljudi koji su u potrazi za egzistencijom pobjegli od politike aktuelnog režima, učestvovali u izbornim procesima u Crnoj Gori i omogućavali režimu, čija politika ih je natjerala da se odsele u druge države, da nastavi da vlada. Upitao je predstavnike Uprave za dijasporu kakav je položaj Srba iz Crne Gore u Srbiji i na Kosovu. Takođe, postavio je pitanje da li se Uprava bavila i pitanjima nestalih i ubijenih lica, te povratkom Crnogoraca protjeranih sa Kosova.

U odgovorima na pitanja poslanika, direktor Uprave za dijasporu je naveo da nisu odbili komunikaciju ni sa jednim srpskim udruženjem iseljenika ili pojedincem koji je Srbin iz dijasporu. Takođe, saopštio je da ni sa jednim predstavnikom dijasporu nisu razgovarali na temu izbora, te dodao da bi ponudio svoju ostavku u slučaju da neko predoči dokaze koji su u suprotnosti sa prethodno navedenim. Povodom emisija o iseljenicima na javnom servisu, naglasio je da on ne može uticati na njihovu uređivačku politiku, niti određivati koji predstavnici dijasporu će gostovati u programu. U vezi sa Srbima iz Crne Gore nastanjenim u Srbiji, kazao je da mora postojati subjekat za organizaciju, odnosno udruženje iseljenika.

Mitrović je informisao da postoji evidencija crnogorskih naučnika u dijaspori, te naveo da rade na pripremi baza za ostale kategorije. Mitrović je kazao da je Uprava u granicama mogućeg posvetila pažnju iseljenicima na Kosovu, ocijenjujući da je upravo ova dijasporu u najnepovoljnijem položaju. Upoznao je članove Odbora da je u Prištini formiran Razvojni centar Crnogoraca na Kosovu. Dodao je da se sa posebnom pažnjom bave saradnjom sa iseljenicima u regionu i njihovim statusnim pravima. U vezi sa Srpskim forumom građana, Mitrović je ukazao da je Uprava uvažila njihova mišljenja prilikom izrade Strategije saradnje sa dijasporom – iseljenicima.

Komentarišući odgovore direktora Uprave za dijasporu, član Odbora Slaven Radunović je iznio mišljenje da se favorizuju iseljenici koji vode porijeklo iz određenih opština na sjeveru države. Podsjetio je da crnogorski državljani koji više od dvije godine uoči izbora žive van Crne Gore nemaju pravo glasa, te da u tim slučajevima treba sami da odjave prebivalište i budu izbrisani iz biračkog spiska.

Prof. dr Branko Radulović, u vezi sa bazom podataka predstavnika naučne dijasporu, ukazao je da se ista mora redovno ažurirati. Zaključio je da matična država mora imati banku podataka kadrova koji su joj neophodni.

Član Odbora Milun Zogović je saopštio da je zajednička konstatacija da je položaj crnogorske zajednice na Kosovu ubjedljivo najgori, te se zapitao da li su čelnici bivše vlasti bili informisani o toj činjenici. Podsjetio je da ljudi koji su se iz Crne Gore odselili u neku od država Bivše Jugoslavije plaćaju poresku stopu za strance na imovinu koju su naslijedili u Crnoj Gori, a da državljani koji su se odselili u druge države ne odjavljuju prebivalište u Crnoj Gori, iako neki u njoj ne žive više decenija, ali dolaze da glasaju.

Poslanik Dragan Krapović podijelio je svoj utisak da je Uprava za dijasporu facilitator i logistička platforma za ostvarivanje projekta sigurnog glasa za Demokratsku partiju socijalista. Imao je primjedbu na izjavu direktora Uprave za dijasporu, koji je izrazio zadovoljstvo što iseljenici glasaju za crnogorski blok, imajući u vidu da to implicira da je nova parlamentarna većina anticrnogorski blok, što kao konstataciju apsolutno odbacuje.

Direktor Uprave za dijasporu Predrag Mitrović je podsjetio da je kroz saradnju tadašnjih vlada Crne Gore i Kosova obezbijedena pomoć iz budžeta za formiranje Razvojnog centra Crnogoraca na Kosovu, što je predstavljalo veliki iskorak. U odgovoru na izlaganje poslanika Krapovića, direktor Mitrović je pojasnio da pod crnogorskim blokom podrazumijeva sve one koji se bore za Crnu Goru, te dodao da nikog nije izuzeo.

Predsjednik Odbora Miodrag Lekić zahvalio je direktoru Uprave za dijasporu na učešću na sjednici i detaljnim objašnjenjima, te se osvrnuo na diskusije svojih prethodnika. Saopštio je da je za njega prihvatljiv kritički osvrt na Radio televiziju Crne Gore, koja nastavlja da provocira javnost. Istakao je da prisutni članovi Odbora dijele mišljenje o politizaciji mnogih organa uprave, te naveo da su saopšteni elementi određenih zloupotreba. U vezi sa monografijom koju je Uprava za dijasporu izdala u saradnji sa Dnevnim novinama, iznio je mišljenje da je riječ o mediju koji objavljuje različite izmišljotine, napade i klevete na račun određenih ličnosti.

Predsjednik Odbora je zaključio da se na sjednici vodila konstruktivna diskusija, koja će biti korisna za dalje unapređenje saradnje Odbora za međunarodne odnose i iseljenike i Uprave za dijasporu.

Nakon završene rasprave, članovi Odbora su iskazali zainteresovanost i zatražili od predsjednika Odbora da sačini izvještaj kojim će o pomenutoj temi informisati i Skupštinu Crne Gore.

Sekretar Odbora mr Jasmin Bojadžić je podsjetio na dosadašnju praksu prilikom razmatranja godišnjih izvještaja Uprave za dijasporu, kao i Ministarstva vanjskih poslova, navodeći da su članovi Odbora glasali o izvještajima, ali da isti nisu upućivani plenumu.

Predsjednik i članovi Odbora su ocijenili da predmetni izvještaj obrađuje temu koja je od opšteg interesa, te su donijeli odluku da se sačini izvještaj o razmatranju Izvještaja o radu Uprave za dijasporu za 2019. godinu i da se isti dostavi Skupštini.

Nakon sadržajne diskusije, članovi Odbor većinom glasova (pet „protiv“ i dva „uzdržana“) nisu podržali Izvještaj o radu Uprave za dijasporu za 2019. godinu.

Polazeći od svoje nadležnosti, Odbor predlaže Skupštini da razmotri Izvještaj o radu Uprave za dijasporu za 2019. godinu na nekoj od narednih sjednica plenuma.

Za izvjestioca Odbora na sjednici Skupštine određen je predsjednik Odbora Miodrag Lekić.

Nakon iscrpljenog dnevnog reda, sjednica je završena u 11:50 časova.

SEKRETAR ODBORA
mr Jasmin Bojadžić

PREDSJEDNIK ODBORA
Miodrag Lekić